

Juan Larrañaga Alberdi Narru

Zestoa, Gipuzkoa
(1921-2009)

Aurkibidea

Biografia

Iraetako Karmen-Enea baserrian jaio zen; aita bertakoa zuen eta ama Etorra baserrikoa. 8 anai-arreba ziren. Zestoako maristetan ibili zen eskolan. 15 urterekin Iraetako Amillubi baserrira joan zen morroi eta gerora Arroako teila-lantegian egin zuen lan soldadutzara joan zen arte. Soldadutza Gasteizen egin zuen.

Zintak

ZES-047

- **Proiektua:** Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2009-05-12
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

ZES-048

- **Proiektua:** Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2009-05-12
- **Iraupena:** 13 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber

Pasarteak

1. Morroi lana

- **Erref:** ZES-047/004
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:04:58. **Bukatu:** 00:08:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Morroi zela, ganaduekin egiten zuen lan: sei behi. Bere nagusia Iraetako administraria zen, eta berak eraman behar etxeko martxa. Lan tristea zen. Soroko lanak, ganaduarentzako jatekoa bilatzea.</p>

2. Etxeko kontuak

- **Erref:** ZES-047/005
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:08:15. **Bukatu:** 00:10:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Bost behi zituzten, baina gaizki ibiltzen ziren belarrarekin. Garia egiten zuten etxeko errenta ordaintzeko. Urtean behin ordaintzen zen, eta gari nahiko ez bazegoen, dirutan ordaindu behar. Errenta ez zen garestia.</p>

3. Iraetako eta Narrondoko errotrak

- **Erref:** ZES-047/007
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:11:04. **Bukatu:** 00:13:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

<p>Iraetako errota non zegoen azaltzen du. Narrondoko errortari buruz hitz egiten du. Errotara ezkutuan joan behar izan zuten. Etxean garia ehotzeko makina bazuten. Goserik ez zuten pasa. Gurasoei buruz hitz egiten du. Ogia ez zuten egiten hasieran gariarekin, ez baitzegoen hainbeste.</p>

4. Txerriak hiltzen ibilitakoa

- **Erref:** ZES-047/008
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:13:52. **Bukatu:** 00:16:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Urtean bi txerri hiltzen ziren: bat eta erdi etxerako, eta erdia "kaminerua"rentzat. "Axalak" hiltzen zituen txerriak. Gerora, Juanek ikasi, eta berak hiltzen zituen. Ordaindutako lana zen, odolkiak ordainetan.</p>

5. Etxeko behiak

- **Erref:** ZES-047/010
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:17:42. **Bukatu:** 00:20:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

<p>Etxeko behiak esnetakoak ziren, eta haien esnea eskura ematen zien bezeroei, marmitatan, egunero. Esnezaleak gerora azaldu ziren. Marmita hustu eta berriro erabiltzen zuten. Bazkaldu etxean, eta udan arratsaldetan ere hoteletan banatzen zuten esnea. Turista asko zeuden, eta beraiek hasiberriak zirela dio.</p>

6. Teila-fabrika (I): nola egiten ziren teilak

- **Erref:** ZES-047/011

- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:20:42. **Bukatu:** 00:22:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Etaketik irtetea, teila-fabrikan hasi zen lanean Arroan, soldadutzara joan bitartean, 18 urte inguru zituela. Teila eta adreiluak nola egiten ziren azaltzen du. paketatuta gabe saltzen zuten; kamioiak eta bagoiak kargatu, eta bidali egiten zituzten.

7. Soldadutza (I): bere zereginak eta egun bereziak

- **Erref:** ZES-047/013
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:24:13. **Bukatu:** 00:27:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Soldadutza Gasteizen. Gastadore izan zen. Zaldian ibiltzen ikasi zuen, eta orduan desfileetan ateratzen zen egun seinalatueta. Igandetan, meza eguna, eta lagundu egin behar izaten zuen. Guardiarik ez zuen egin behar. Kuarteletik irteteko libre ziren. Palacioekin parrandan joaten zen.

8. Soldadutza (II): gosea eta lagunak

- **Erref:** ZES-047/014
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:27:42. **Bukatu:** 00:29:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Gosea pasa zuten, eskale asko. Zer jaten zuten. Jornalik ez, eta janaria erosteko dirurik ez. Tabernetan platerkada patata jaten zuten. Euskaldun kuadrilla handia ziren. Zer egiten zuten elkarrekin.

Transkripzioa

- Baiño ordun hau de do're gosia. Orduan jateko, orduan, orduan ogi koskor bat jateagatikan'e...
- Gosea pasa zenuen?
- Bai, bai, bai. Gosia, hala're guk ikusten gendun gure ate ondoa etorrita majiña bat ta...
- Eskian?
- Lentejan ta eskian ta.

- Ze jaten zenuen?

- Haragi gixaua hori, haragi gixaua saltsan ta, patata, naranjita; gaiñuntzian, egunian holakoxe bi bollo, egun guztirako. Ta eguardian hayek ematen zigun, ta deskuidatzen bagendun, eguardiyan bertan dana jan. Ta gabia, ba “a buscar”.

- Aguantau in ber?

- Aguantau in ber.

- Kanpoa ateatzen ziñetenen ta...

- Bai.

- Diruik bazenuen? Irabazten zenuen jornalik?

- Jornalik batez.

- Ez zeneukezuen?

- Egunian bi errial, jornalik diruik batez.

- Eta bi errealekin jateko eo erosteko aillatzen al zan?

- Ez, ezer ez, ez. Zea han Bar Crespo bazan, soldauok juten giñan, ta bi pezta kostatzen zan platerkaa patata.

- Bi pezta?

- Bi pezta. Jun ta arratsaldian ba hoixe jaten gendun, platerkaa patata jun ta jan ta...

- Kuadrillan tabernata ta juten ziñeten?

- Bai, bai, juten giñan, juten giñan.

- Zer zittuzun, hemengo jendea bazan ala...?

- Baaai, bai, bai, asko. Asko gañea hamengo jendia.

- Euskaldun jendea bazan?

- Bai bai bai bai bai. Gu euskaldunak giñan han koadrilla haundiya, hemen Bergara aldetik, eta zeakuak, eta... hamen bertokuak’e bai. Gu tokau giñan Iraetatikan lau kinta batekuak. Ta laurok Vitorira jun giñan. Ta ondo arreglatzen giñan, bixkiyak zian bi, ta haiek’e eskolaikan’e ez zakiyen, ta zeaik ez, ta infanteyan o zean, bandan tanborrero sartu zien. Ta txarriyak eukitzen zittuen txarri pillua han. Ta txarri-gorratzen eoten zian ta han txeritokiyan.

9. Soldadutza (III): kontu ugari

- **Erref:** ZES-047/015
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:29:52. **Bukatu:** 00:32:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Soldadutzako janzkera. Lagunek ezkutuan gordetako janaria jaten zuten. Guardia egin behar zutenean, bandoa ematen zuten, hurrengo eguneko menua esateko.</p>

10. Soldadutza (V): bihurrikeriak eta instruktore lana

- **Erref:** ZES-047/017
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:33:10. **Bukatu:** 00:35:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Ihes egiten zuteneko kontuak. Zerrautsarekin izandako istripua. Ziegarik ez zuen probatu. Berekin izandako pilotarien abenturak. Pilotarien instruktore izan zen. Erdaraz egitean, barre egiten zion jendeak.

11. Soldadutza (VI): ogia eta etxerako baimenak

- **Erref:** ZES-047/018
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:35:47. **Bukatu:** 00:37:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Soldadutzan egon zenean, ez zegoen nahikoa ogi. Etxerako baimen gutxi. Izatekotan, ostiraletik astelehenera bakarrik. Gerora 3 hilabeteko baimena lortu. Frantziara ihes egin ez izanagatik pena.</p>

12. Zestoako giroa Juanen gazte-garaian

- **Erref:** ZES-047/020
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:38:23. **Bukatu:** 00:41:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Kirola » Pilota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Orain baino giro hobea: musika kalean, kartatan tabernan, sardina zaharrak jan, pilota-partiduak... Anaiari buruzko aipamena. Pilotari asko Zestean ikasiak. Juan bera pilotan ibili bai, baina ez besteen mailan.</p>

13. Taxi-gidari lana

- **Erref:** ZES-047/022
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:41:52. **Bukatu:** 00:42:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Kotxea erosi, eta taxi-gidari lanak egiten zituen Zestoako kaletik bainuetxera turistekin.

14. Frantziarako bidaiak eta estraperloa

- **Erref:** ZES-047/023
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:42:51. **Bukatu:** 00:44:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Frantziara irteerak egiten hasi zen. Koinatuaren anaia berekin taxi-gidari hasi zen. Zestoako denda batentzako tela ere ekartzen zuten Frantziatik. Estraperloan ibili askotan. Aduanako abenturak.

15. Zorrak nola ordaindu zituzten

- **Erref:** ZES-047/024
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:44:56. **Bukatu:** 00:46:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Ezkondu eta Zumaiara bizitzera. Emazteak janaria prestatzen zien Zumaian zeuden frantsesei. Bi soldata zituzten, eta horrela aurreztu zuten. Frantziara ere bidaiasko: Lourdesera, enpresariekin...

16. Taxi barruko pasadizo xelebreak

- **Erref:** ZES-047/025
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:46:12. **Bukatu:** 00:48:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

<p>Ume bat autoan hilda jaio zeneko istorioa. Baina bestela ere erditze asko izan dira bere taxian.</p>

17. Taxian nola moldatzen zen

- **Erref:** ZES-047/026
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:48:04. **Bukatu:** 00:49:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Koinatuarekin txandak egiten zituen: gaueko eta eguneko txanda. Lapurretarik ez du izan, mehatxurik ez, istripurik ez. Lehen beste modu batera kobratzen zen.

18. Taxiarekin egindako lan motak

- **Erref:** ZES-047/027
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:49:17. **Bukatu:** 00:50:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

<p>Alfa Romeoa erosi zuen. Etekina atera zion. Irteerak egiten zituen. Ehizarako sasoiari, aurretik enkargatzen zizkien fetxak. Halakoetan, kanpoan gelditzen zen lotan. Gustura ibiltzen zen.</p>

19. Ezkondu eta ondorengo urteak

- **Erref:** ZES-047/029
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:52:05. **Bukatu:** 00:54:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Noiz, non eta norekin ezkondu zen azaltzen du, eta ezkondu ostean zer lanekin moldatu ziren bizitzeko.

20. Eliza eta erlijioa lehen

- **Erref:** ZES-047/033
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:57:34. **Bukatu:** 00:59:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Elizara lehen joaten zen, behartuta. Orain ez. Mezetara nora joaten ziren. Iraetako apaizaren aipamena. Nahitaez konfesatzera joan behar zuten. Orain ez du sinesten apaizengan.

21. Dantza eta bekatua

- **Erref:** ZES-047/036
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 01:00:10. **Bukatu:** 01:01:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Dantza lotua bekatu handia zen. Iraetako alkateak Iraetako festetan dantza jarri zuenekoa. Gaur egun sinesten zailak dira kontu horiek.

22. Gerra (I): aurreneko tropak azaldu zirenekoa

- **Erref:** ZES-048/001
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Aurreneko tropak azaldu ziren. Elizako dorrera igo zen kanpaia jotzera jendea enteratzeko.

23. Gerra (II): ganaduari gertatutakoa

- **Erref:** ZES-048/002
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:01:02. **Bukatu:** 00:03:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Ganadua hartu egin zioten jendeari. Juanen familiak laguntza izan zuen bere behiak mantentzeko. Behia saltzeko gertatutakoak. Behiak nola babesten zituzten, ez lapurtzeko.

24. Gerra (III): milizianoak etxean

- **Erref:** ZES-048/003
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:03:10. **Bukatu:** 00:04:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Ez zuten etxetik alde egin. Milizianoek beren etxean egin zuten lo. Koñak botilaz betetako zakua topatu, eta banatu egin zituen.

25. Gerra (IV): armak

- **Erref:** ZES-048/004
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:04:16. **Bukatu:** 00:05:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bonbarik ez zuen ikusi. Gerrak gutxi iraun zuen Zestoan. Plazatik etxera eskopeta ekarri zuen. 15-16 urte zituen.

26. Gerra (V): Zestoan fusilatutakoak

- **Erref:** ZES-048/005
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:05:30. **Bukatu:** 00:07:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Milizianoak mozkortu, eta hurrengo egunean fusilatu egin zituzten. Gero Iraetan 7 hil zituzten. Eta zer egin zuten gorpuekin.

27. Gerra (VI): gosea eta janaria

- **Erref:** ZES-048/008
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:08:31. **Bukatu:** 00:10:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Goserik ez zuen pasa, artoa eta babarruna baitzeukaten. Kale-ume askok, ordea, bai. Errazionamendua ezagutu zuen. Bakailao ugari zegoen garai hartan. Baina etxean arrain gutxi; haragi gehiago, txerrikia urte guztian. Kolesterolaren beldurrik ez zuten.

28. Aurrerapenak etxean

- **Erref:** ZES-048/009
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:10:51. **Bukatu:** 00:12:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Argia etxean beti izan zuten. Ura gerora instalatu zuten; aurrenekotarikoak izan ziren. Iturri eder batetik zetorren ura. Arropa iturri hartan garbitzen zuten. Telefonoa lehenengo aldiz eskolan ikusi zuen, baina etxean gerora arte ez.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-04-24

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com